

Handreiking plan van aanpak tweede ronde integraal programmeren energie infrastructuur

17 oktober 2023

Deze handreiking is opgesteld door IPO, VNG, Netbeheer Nederland en de ministeries van Economische Zaken en Klimaat, Infrastructuur en Waterstaat en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

1. Inleiding

Op 1 juli 2023 is met de vaststelling van een provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (pMIEK) voor iedere provincie de eerste ronde integraal programmeren afgerond. Omdat het proces van integraal programmeren iedere twee jaar wordt doorlopen, starten provincies in september 2023 alweer met de tweede ronde.

Voor u ziet u de handreiking plan van aanpak tweede ronde. Deze handreiking volgt de handreiking startnotitie uit de eerste ronde op.

De handreiking plan van aanpak is een nieuwe en verbeterde versie van de handreiking startnotitie. In de handreiking zijn de geleerde lessen uit de eerste ronde verwerkt. Dit helpt om nog betere samenwerkingsafspraken te maken en tot een gedragen eindproduct te komen.

Veel plezier met de samenwerking.

2. Doel van dit document

Duidelijke samenwerkingsafspraken zijn essentieel om te kunnen starten met de tweede ronde integraal programmeren. Het plan van aanpak tweede ronde vormt het fundament van de samenwerking tussen de verschillende partijen. Hierin zijn onder andere deze samenwerkingsafspraken vastgelegd.

De handreiking plan van aanpak tweede ronde helpt bij het maken van duidelijke samenwerkingsafspraken. De handreiking biedt handvatten en om te komen tot een heldere en eenduidige omschrijving van het proces en de producten op het gebied van integraal programmeren. Hierdoor zijn de afspraken en uitgangspunten voor alle betrokken partijen inzichtelijk. Door de vergelijkbare opzet kunnen de werkwijzen van provincies onderling en tussen lokaal, regionaal en nationaal schaalniveau beter worden vergeleken.

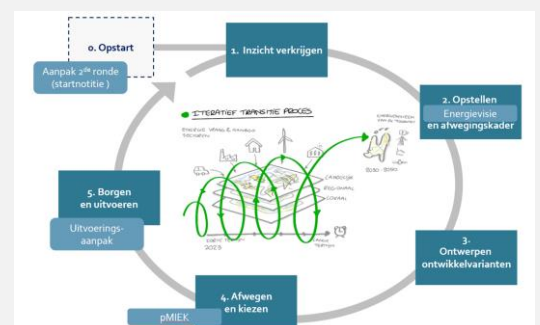
Integraal programmeren

Integraal programmeren is een werkwijze waarbij overheden, netbeheerders en andere partijen in een gezamenlijk proces over alle opgaven en sectoren heen, integraal afwegingen en keuzes maken over het energiesysteem in tijd en ruimte.

In het vijfstappenmodel zijn, naast het plan van aanpak, een energievisie en een pMIEK belangrijke producten in het proces van integraal programmeren.

De energievisie geeft met structurerende keuzes vorm aan het toekomstige energiesysteem in samenhang met de ruimtelijke ontwikkelingen in de provincie.

Het pMIEK bestaat uit een overzicht van de belangrijkste energie-infrastructureurprojecten in een provincie in lijn met de energievisie.

Het vijfstappenmodel van integraal programmeren

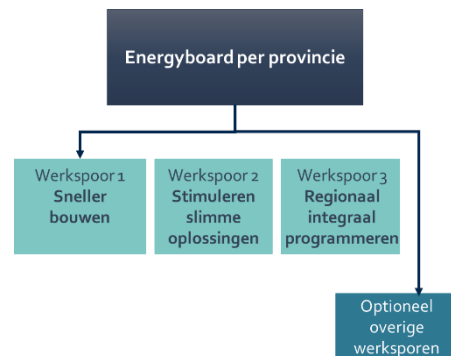
3. Werkorganisatie

Elke provincie heeft in 2023 een energyboard* ingericht om de aanpak op het energiesysteem te coördineren. De inhoudelijke scope van de energyboard bestaat uit tenminste drie werksporen: sneller bouwen, stimuleren van slimme oplossingen en regionaal integraal programmeren.

De werkorganisatie van het werkspoor integraal programmeren stelt het plan van aanpak voor de tweede ronde op.

De werkorganisatie van het werkspoor integraal programmeren bestaat minimaal uit medewerkers van:

- Provincie;
- Gemeenten;
- Netbeheerders: de in de provincie actieve regionale netbeheerder(s) en de twee landelijke netbeheerders Gasunie en TenneT;
- Ministerie van EZK (mede namens ministeries van BZK en I&W).

Namens de overheden moeten in ieder geval medewerkers ruimtelijke ordening en energie/duurzaamheid zitting nemen. Bij netbeheerders is een vertegenwoordiging van medewerkers planvorming vereist.

Daarnaast is het is sterk aan te raden om de RES regio te betrekken vanwege haar kennis over, en netwerk rond, het energiesysteem. Of zorg dat de medewerkers van gemeenten en provincie die participeren in werkorganisatie ook in de RES regio zitten.

De deelnemende afgevaardigden betrekken de relevante inzichten en prognoses uit andere afdelingen, zoals mobiliteit, woningbouw en landbouw.

Afhankelijk van het gebied en het regionale karakter (bijvoorbeeld qua industrie, ecologische hoofdstructuur, etc.) is betrokkenheid gewenst van andere partijen:

- Relevante (sectorale) samenwerkingsverbanden, zoals CES, Cluster6 en RMP/NAL, etc.;
- Waterschappen;
- Brancheorganisaties;
- Veiligheidsregio's;
- Milieuorganisaties;
- Overige partijen zoals warmtebedrijven of belangrijke energiegebruikers en leveranciers in de regio.

De werkorganisatie integraal programmeren bepaalt zelf hoe zij de betrokkenheid van deze partijen wil organiseren.

4. Voorbeeld inhoudsopgave

Hieronder staat een voorbeeld inhoudsopgave van het plan van aanpak. Per hoofdstuk is er een korte beschrijving van de gewenste inhoud. Alle genoemde elementen behoren onderdeel van het plan van aanpak tweede ronde te zijn. De volgorde kan variëren en desgewenst kunnen er extra onderdelen worden toegevoegd.

A. Uitgangspunten en doel

Beschrijving van de context, aanleiding, doel en bestuurlijke afspraken die het opstellen van het plan van aanpak tweede ronde beschrijven, duiden en er kaders aan meegeven.

B. Op te leveren producten

- Bij het programmeringsproces in de provincie wordt gewerkt vanuit het [vijfstappenmodel](#).
- Beschrijving van de producten die worden opgeleverd:
 - Energievisie: De energievisie is een product dat:
 - een gedeelde en toekomstgerichte visie op het energiesysteem in een provincie bevat, inclusief routekaart;
 - op basis van en in samenhang met sectorale ontwikkelingen en ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving wordt ontwikkeld;
 - voor de middellange en lange termijn wordt opgesteld;
 - en de daarbij behorende structurende keuzes maakt of agendeert.

* De naam energyboard wijkt in sommige provincies af

- Provinciaal MIEK: Het pMIEK geeft een overzicht van energie-infrastructuurprojecten van regionaal belang die het meest bijdragen aan het realiseren van de regionale energievisie en het faciliteren van het halen van de regionale klimaatdoelen. Het gaat zowel om lokale als provinciale plannen, mits ze optellen tot een project van bepaalde schaal
- Uitvoeringsaanpak: Concrete afspraken en stappen die nodig zijn om pMIEK, en eventuele andere, energie-infrastructuur projecten daadwerkelijk te realiseren. Denk hierbij onder andere aan het reserveren van grondlocaties, bestemmingsplanwijziging en vergunningverlening.

C. Besluitvorming

- Het plan van aanpak tweede ronde is het formele startmoment voor het programmeren van het energiesysteem op provinciale schaal. Het plan van aanpak wordt minimaal vastgesteld door Gedeputeerde Staten (GS), na overleg in de energyboard. Het verdient de sterke aanbeveling om het plan van aanpak ook te laten vaststellen door Burgemeester & Wethouders, tenzij colleges dit niet nodig vinden (dit kan bijvoorbeeld door gemeenten in de energyboard worden aangegeven). Aanvullend vindt vaststelling plaats door de landelijke en regionale netbeheerders. Zie voor een meer gedetailleerde toelichting op de besluitvorming ook de besluitvormingsnotitie.
- Het proces van integraal programmeren is een samenwerkingsproces voor provincie, gemeenten en netbeheerders om samen keuzes te kunnen maken. Beschrijf in dit onderdeel de wijze waarop besluitvorming plaatsvindt over de verschillende producten.
- Beschrijf op welke wijze te escaleren, wanneer er verschillen ontstaan tussen betrokken partijen, tussen provincies onderling of tussen schaalniveaus.

D. Werkorganisatie

- Beschrijving van de werking van de werkorganisatie. Benoem in ieder geval de:
 - Deelnemers;
 - Ambtelijke samenwerking en rolverdeling;
 - Bestuurlijke betrokkenheid;
 - Verhouding tot andere organisatieonderdelen bij deelnemers werkorganisatie;
 - Samenwerking met de energyboard,
 - De rol van de programmamanager en de regiocoördinator.
- Geef aan hoe partijen voldoende capaciteit beschikbaar stellen en de juiste (o.a. ruimtelijke) expertises (ook binnen organisaties) betrekken.
- Werkorganisatie-deelnemers kunnen er samen voor kiezen een onafhankelijk voorzitter bij de werkorganisatie te betrekken. Dit kan helpend zijn bij het maken van lastige keuzes in complexe situaties waarbij het hebben van verschillende petten wringt.

Rol regiocoördinator

De regiocoördinator ondersteunt meerdere gemeenten in de energyboard. Denk hierbij aan het tijdig en volledig aanleveren van randvoorwaardelijke info om te komen tot een energievisie en een pMIEK, zoals verduurzamings- en ruimtelijke plannen en omgevingsplannen. Daarnaast ondersteunt de regiocoördinator het besluitvormingsproces, de interne processen binnen de gemeenten en borgt de continue wisselwerking provincie en gemeenten.

E. Schaalniveau en integraliteit van het energiesysteem

- De werkorganisatie werkt op de schaal van de provincie. Voor de totstandkoming van de (onder punt B genoemde) producten kan de werkorganisatie er echter voor kiezen met subregio's te werken. Als dit het geval is, beschrijf dan in het plan van aanpak de keuze en onderbouwing van de gekozen regio-indeling.
- Als een provincie kiest voor een werkorganisatie op een kleinere schaal dan de provinciegrens, beschrijf dan in het plan van aanpak hoe de samenhang wordt geborgd, hoe de producten uit deze subregio's zich tot elkaar verhouden en hoe ze aggregeren tot één provinciaal eindproduct.
- Naast het geografische schaalniveau is het belangrijk om het energiesysteem vanuit een integraal schaalniveau te beschrijven. De werkorganisatie geeft aan hoe zij zorgdraagt voor een goede wisselwerking met en doorwerking in de sectorale sporen. En wat de rol is van de verschillende energiedragers. Ook de borging hiervan moet worden meegenomen. Hierbij kan gedacht worden aan Regionale Energie Strategieën (RES), Regionale Aanpak Laadinfrastructuur (NAL), Transitie Visie Warmte (TVW), Cluster Energie Strategie (CES) of andere regionale sector gerelateerde studies zoals plannen voor woningbouw of verduurzaming bedrijventerreinen. Beschrijf hoe je zorgt voor een goede wisselwerking met en doorwerking in sectorale sporen en hoe dat geborgd wordt. Te denken valt aan het opnemen van een vertegenwoordiger vanuit ruimte in de werkorganisatie of iemand aanwijzen die de linking pin is naar deze sector. Geef ook duidelijk aan welke relevante stukken en visies meegenomen zijn in het opstellen van het plan van aanpak tweede ronde.

F. Planning

- Beschrijving van de planning;
- Beschrijf de relatie tot en/of afhankelijkheid van belangrijke ijkmomenten zoals investeringsplannen van de netbeheerders, de nationale, provinciale en gemeentelijke omgevingsvisies, verordeningen, Nota Ruimte, etc. ;
- Beschrijf hoe en wanneer sectoren en of stakeholders kunnen aanhaken bij de verschillende producten en in het proces;
- Beschrijf, indien van toepassing, hoe participatie plaatsvindt en wanneer.

G. Monitoring

Beschrijf hoe en door wie het plan van aanpak tweede ronde en de beschreven acties worden gemonitord. Hiervoor heeft de landelijke Werkgroep Integraal Programmeren nog geen aanvullende suggesties uitgewerkt. Dit wordt op een later moment ontwikkeld.

H. Kosten en dekking

- Beschrijving van (voorziene) kosten qua bemensing en benodigde onderzoeken.
- Beschrijving van hoe en door wie deze kosten gefinancierd worden.

5. Planning

De tweede ronde van integraal programmeren kent een aantal producten en momenten dat deze opgeleverd worden. Nationaal zijn er afspraken over oplevering van sommige producten om onderlinge samenhang en interactie met bijv. nationale producten mogelijk te maken. Waar mogelijk is onderscheid gemaakt tussen zachte momenten die regionaal nader ingevuld kunnen worden en harde deadlines die noodzakelijk zijn voor de genoemde interacties.

Planning producten 2de ronde regionaal programmeren				
	Plan van aanpak 2 ^{de} ronde	Energievisie (incl. afwegingskader)	pMIEK 2.0	Uitvoeringsaanpak
Globale startdatum	01-07-2023	01-09-2023	01-05-2024	Nog te bepalen
Advies ijkmoment	01-11-2023	01-09-2024 (concept versie)	01-12-2024	Nog te bepalen
Deadline	Voorkeur uiterlijk eind 2023.	Zelf nader te bepalen	01-02-2025	Nog te bepalen

Dit document is opgesteld door de landelijke Werkgroep Integraal Programmeren in september 2023. Neem voor vragen of opmerkingen contact op met Miranda Vermeulen, email: m.g.vermeulen@minezk.nl.

Rijksoverheid

